



EXPLORER  
VILDT MAD  
JAGT & FISKERI  
DESIGN & KUNST



EFTERSKOLEN FLYVESANDET  
Flyvesandsvej 27 · 5450 Otterup  
T: 64 87 10 12 · F: 64 87 10 57  
E: kontor@flyvesandet.dk · www.flyvesandet.dk

Flyvesandet d. 16. maj 2012

Åbent brev til sundhedsminister, Astrid Kragh

### vedr. Bekymring for konsekvenserne af den nye rygelov

Når rygeloven træder i kraft, betyder det et total rygeforbud på landets efterskoler. Det er hård medicin for de skoler, som allerede tager ansvar og har udviklet en god praksis, der reducerer rygning og antallet af rygere, og Efterskoleforeningen anbefaler da også en mindre restriktiv lov i sit høringssvar til forslaget. Mange efterskoler har allerede af frivillighedens vej indført ”røgfri skole”, men flere af dem har erfaret, at det er svært at mindske rygningen på denne måde. Man løser ikke problemet, men man flytter det udenfor skolens område. Jeg har i år modtaget en elev som blev bortvist fra en efterskole pga. rygning. Han fortæller, at en fjerdedel af skolens elever ryger fast, og at de ryger rigtig meget - op til 10-12 cigaretter dagligt. Jeg har flere eksempler på det samme, og derfor betvivler jeg, at lovforslaget er lavet på et ordentligt grundlag. Den pågældende dreng valgte i øvrigt at stoppe med at ryge, da han havde gået hos os i nogle måneder, og efter fire måneder er han stadig røgfri.

Et måske større problem er, at vi med den nye lov vil ekskludere en stor gruppe svage og udsatte unge fra at komme på efterskole, og det er bestemt ikke gavnligt for målsætningen om at 95% af en årgang skal gennemføre en ungdomsuddannelse. Behandlingssteder har dispensation fra rygeforbuddet, fordi eleverne er anbragt, mens der fra politisk side bliver argumenteret for, at efterskoleelever selv har valgt deres skoletilbud, og at de derfor vil være motiverede for at respektere det røgfrie miljø. Desværre er virkeligheden langt mere nuanceret, og det er underligt, at der ikke er politisk forståelse for, at der eksisterer et ret stort gråzoneområde mellem en tvangsanbringelse og en positiv valgt efterskoleplads. Gråzonen handler om, at efterskolen i mange tilfælde er alternativet til en anbringelse. Der kan f.eks. være tale om en såkaldt frivillig anbringelse, hvilket betyder, at der vil blive lavet en tvangsanbringelse, hvis forældrene ikke accepterer efterskolepladsen. I andre tilfælde er situationen knap så kritisk, men når kommunen henvender sig med en ”sag” er der altid tale om et ungt menneske med meget svage forudsætninger, og man kan næsten gå ud fra, at den kommende elev ryger. Vi har hos os i år modtaget fem elever igennem henvendelser fra kommunen. De er alle rygere, men de er blevet gladere, og de passer deres skolegang, og samtidig må de finde sig i skolens meget skrappe rygeregler. Fremover kan skolen ikke optage disse elever. De er sat udenfor døren.

Jo, der er altid en grad af frivillighed i et efterskoleophold, men det er også en sandhed at disse svage unge bliver støttet meget i deres beslutning, og at de har større risiko for frafald, da de ofte ikke er udstyret med så stor evne til at håndtere krav og modgang samt forventning om et rygestop. Med tanke på, at de udsatte unge har en alvorlig historie om svigt og misbrug med i bagagen, og at de er generelt i dårlig trivsel, kan man have en vis

forståelse for at de søger former for lindring som f.eks. tobaksrygning. Spørgsmålet er, hvordan man hjælper de unge ud af rygning; om det sker gennem forbud eller på anden måde. Indtil nu har skolerne selv haft mulighed for at bestemme vejen, og på mange efterskoler har man valgt at indføre et absolut rygeforbud i overensstemmelse med den kommende lov. Andre steder har man valgt at angribe rygningen med pædagogiske midler i stedet for med forbud. Nogle skoler har rigtig god erfaring med at opretholde en restriktiv rygeordning på skolen, og det er trist, at den praksis bliver ødelagt af et generelt rygeforbud. Hos os kan elever med en skriftlig tilladelse ryge på tre centrale steder på skolen og aldrig sammen med andre rygere. Vi har dermed ikke fællesskab omkring rygning, og rygning foregår ikke i det skjulte, for de skal ikke snige sig væk for at ryge. Hos os er antallet af rygere faldet, fordi de bliver trætte af at blive udelukket af fællesskabet med deres rygning. Fire af vores elever er nu eks-rygere, og andre har prøvet at stoppe. Det er en løsning, som kræver arbejde og opfølgning året igennem, men det er indsatsen værd, når vi erfarer, at der ikke kommer nye rygere til, og at tobaksforbruget generelt bliver sat væsentligt ned. Vi arbejder åbent og konfronterende imod rygning, og jeg oplever en respekt fra både elever og familier, fordi vi tager ansvar og anerkender deres situation. Jeg frygter, at skolerne mister grebet om rygningen, ved at det nu er forbudt og kan få lov at trives i det skjulte.

Med udsigt til et rygeforbud kan vi fremover vælge at afvise rygere, eller vi har mulighed for at tilbyde dem optagelse under forudsætning af, at de kun ryger udenfor skolens matrikel. Hvis vi vælger den første løsning ophæver vi i realiteten vores samarbejde med kommunerne om vanskelige unge, og hvis vi vælger den anden løsning, mister vi kontrollen med rygning på skolen. Vi er nød til at finde en politisk løsning, så vi kan fortsætte vores arbejde for at begrænse rygningen mest muligt med en restriktiv rygeordning på skolen. Som situationen tegner sig nu bliver en gruppe unge rygere udelukket af landets efterskoler af sundhedshensyn. Det er en skam, for der er i forvejen ikke mange skoletilbud til de udsatte unge.

Med venlig hilsen



Erik Richard Mathiesen

konst. forstander, Efterskolen Flyvesandet



EXPLORER  
VILDT MAD  
JAGT & FISKERI  
DESIGN & KUNST



**EFTERSKOLEN FLYVESANDET**  
Flyvesandsvej 27 · 5450 Otterup  
T: 64 87 10 12 · F: 64 87 10 57  
E: kontor@flyvesandet.dk · www.flyvesandet.dk